

Aan de slag met... Prinsjesdag

Korte omschrijving werkvorm

Elke derde dinsdag in september is het Prinsjesdag in Nederland. De koning opent het werkjaar van het parlement met de troonrede. Vervolgens biedt de minister van Financiën de Miljoenennota en de Rijksbegroting aan de Tweede Kamer aan. In deze werkvorm verdeelt u de klas in zes ministeries. U bepaalt als minister van Financiën hoeveel geld er naar welk ministerie gaat. Hoe beter uw leerlingen beargumenteren waarom hun ministerie (meer) geld nodig heeft, hoe meer geld u geeft. Dit gaat natuurlijk wel ten koste van het geld dat naar andere ministeries gaat. Politiek is keuzes maken.

Leerdoelen

Aan het einde van de les:

- Kunnen leerlingen een aantal ministeries benoemen en welke taken zij vervullen om het dagelijks beleid uit te voeren
- Kunnen leerlingen in eigen woorden uitleggen wat de rol van de minister van Financiën is in de aanloop naar Prinsjesdag
- Kunnen leerlingen in eigen woorden uitleggen waarom Prinsjesdag een belangrijke dag is in de Nederlandse politiek
- Kunnen de leerlingen argumenten verzinnen waarom verschillende ministeries meer of minder geld zouden moeten ontvangen van de regering

Duur

30 – 60 minuten

Benodigheden

- Zes stapeltjes van 33 briefjes van 1 miljard euro (in de bijlage)
- Ministeriekaartjes (in de bijlage)
- Lijst met bedragen uit de actuele begroting (bijlage 1)

Handleiding

1. Zorg dat u voor de leerlingen de briefjes van 1 miljard euro klaar hebt liggen. In bijlage 3 staan 33 briefjes afgedrukt. Print deze blaadjes zes keer uit, zodat ieder groepje voorzien is van het benodigde startbedrag. Knip de geldbriefjes én de ‘ministeriekaartjes’ in bijlage 2 voor aanvang van de les uit.
2. Zet de stoelen in een grote kring.
3. Stel vragen aan de klas. Wat weten uw leerlingen al over Prinsjesdag? Stel bijvoorbeeld de volgende vragen: - Wat gebeurt er vandaag in Den Haag? - Waarom is Prinsjesdag een bijzondere dag? - De minister van Financiën maakt zijn begroting bekend. Wat is een begroting?
4. Nummer de leerlingen van 1 tot en met 6. Nodig de nummers 1 uit om op de eerste stoelen aan uw linkerhand in de kring te zitten. Vraag de nummers 2 om op de volgende stoelen te zitten, et cetera.
5. Geef ieder groepje 33 miljard euro (bijlage 3). Vertel dat ieder groepje een ministerie is. Een ministerie kan je zien als een groot kantoor waar mensen werken aan een specifiek onderwerp binnen Nederland, zoals het onderwijs.
6. Ieder ministerie krijgt straks een kaartje (bijlage 2) Daarop staat waaraan jullie ministerie geld wil uitgeven. Jullie gaan straks bedenken waarom jullie hier geld aan willen uitgeven. Het gaat er dus om dat jullie goede argumenten bedenken.
7. Vertel de leerlingen dat je minister van Financiën bent. Je gaat straks geld verdelen. Soms hebben ministeries pech en soms geluk. Zo gaat het in de echte politiek ook. Maar gelukkig kunnen de leerlingen wel door goede argumenten te geven de minister van Financiën beïnvloeden. Hoe beter hun argumenten zijn, hoe meer kans hun ministeries hebben om geld te krijgen van de minister van Financiën.
8. Maak nu de ministeries bekend: 1) Leger, 2) Veiligheid, 3) Zorg, 4) Onderwijs, 5) Arme landen en vluchtelingen, 6) Uitkeringen en werk.
9. Deel aan ieder ministerie hun kaartje (bijlage 2) uit. Laat de ministeries ca. 5-10 minuten argumenten opschrijven waarom ze meer geld willen uitgeven aan de onderwerpen die op hun kaartje staan.
10. Geef willekeurig een groepje de beurt. U vraagt dit groepje waarom ze (meer) geld willen. Als u vindt dat de leerlingen goed hun best doen en goede argumenten inbrengen, dan geeft u hun ministerie geld. Als u niet tevreden bent, kunt u besluiten om het ministerie geen geld te geven.
11. Leg uit dat er maar één pot met geld is. Als het ene ministerie geld krijgt, dan gaat er bij het andere ministerie geld af. Als het groepje, bijvoorbeeld het ministerie van Onderwijs, zojuist goede argumenten heeft gegeven, dan pakt u bij het ministerie links en rechts van het ministerie van Onderwijs geld weg. Gebruik bijlage 1 om uw beslissingen bij te houden. U

ProDemos

kunt besluiten het ministerie van Onderwijs (groepje 4) 20 miljard euro extra te geven. Dan haalt u bij het ministerie Zorg en het ministerie Arme landen en vluchtelingen 10 miljard weg.

12. Na de herverdeling van het geld, kiest u weer en is het volgende ministerie aan de beurt. Probeer desnoods op papier bij te houden of alle ministeries ongeveer even vaak aan de beurt zijn gekomen.
13. Laat de ministeries hun geld tellen. Klopt het bedrag van de groepjes met de door u genoteerde bedragen in bijlage 1? Noteer de bedragen op het bord.

Na de werkvorm

- Bespreek de uitkomsten met de klas. Vinden ze de verdeling eerlijk? Of had de minister van Financiën het beter kunnen doen? En zo ja, waarom? Eventueel kunt u de leerlingen met elkaar een nieuwe Rijksbegroting laten maken.

Afsluiting

- Sluit af door de ministeries te bedanken voor de prettige onderhandelingen en benadruk dat het natuurlijk in het echt niet via een spelletje gaat, maar door maanden onderhandelen.
- U kunt de miljoenennota van 2024 erbij pakken om deze te vergelijken met de uitkomst van de leerlingen. De grootste verschillen kunt u bespreken. [Miljoenennotaposter 2024 | Prinsjesdag: Miljoenennota en Rijksbegroting | Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage 1: Lijst met bedragen

Ministerie	Startbedrag	Na ronde 1	Na ronde 2	Na ronde 3	Na ronde 4	Na ronde 5
Leger	33 Miljard					
Veiligheid	33 Miljard					
Zorg	33 Miljard					
Onderwijs	33 Miljard					
Arme landen en vluchtelingen	33 Miljard					
Uitkeringen en werk	33 Miljard					

Bijlage 2: Ministerie-opdrachten

1. Ministerie van het leger

Wat doen jullie ?

Jullie zorgen voor vrede en veiligheid in Nederland en het buitenland. De landmacht, luchtmacht en de marine horen bij jullie. Het is jullie taak om te zorgen dat alles goed geregeld is bij het leger.

Jullie willen geld voor:

A) Drie nieuwe tanks, omdat:

B) Twee nieuwe vliegtuigen, want:

C) Extra geld om terrorisme te voorkomen, omdat:

2. Ministerie voor veiligheid

Wat doen jullie?

Jullie zorgen voor de veiligheid in de Nederlandse steden en dorpen. De politie en de rechters horen bij jullie ministerie. Het is jullie taak om te zorgen dat mensen zich veilig voelen en dat criminelen worden opgepakt en gestraft.

Jullie willen geld voor:

A) Duizend extra politieagenten, omdat:

B) Een nieuwe rechtbank, want:

C) Speciale training voor gevangenisbewakers, omdat:

3. Ministerie voor de zorg

Wat doen jullie?

Jullie zorgen voor de gezondheid van alle Nederlanders. Jullie besluiten over ziekenhuizen, apotheken en huisartsen.

Jullie willen geld voor:

- A) Meer hulp in huis voor oude mensen, omdat:

- B) Extra onderzoek naar tropische ziekten, omdat:

- C) Een nieuw ziekenhuis, omdat:

4. Ministerie voor onderwijs

Wat doen jullie?

Jullie maken de regels voor alle scholen in Nederland en regelen dat ze goed onderwijs kunnen geven. Jullie zijn er voor basisscholen, middelbare scholen en universiteiten.

Jullie willen geld voor:

A) Meer leerkrachten op scholen, omdat:

B) Nieuwe computers voor alle scholen, omdat:

C) Voor iedere school een gratis schoolreisje naar de Tweede Kamer, omdat:

5. Ministerie voor arme landen en vluchtelingen

Wat doen jullie:

Jullie zorgen ervoor dat Nederland geld geeft aan arme landen. En jullie zorgen dat er geld komt om vluchtelingen te helpen.

Jullie willen geld voor:

A) Meer opvang voor vluchtelingen, omdat:

B) Meer dokters in arme landen, omdat:

C) Extra voedselpakketten naar oorlogsgebieden, omdat:

6. Ministerie voor uitkeringen en werk

Wat doen jullie?

Jullie zorgen ervoor dat mensen die zonder werk zitten een uitkering krijgen. Maar jullie proberen natuurlijk vooral om meer banen te regelen zodat die mensen weer aan het werk kunnen.

Jullie willen geld voor:

A) Meer banen, omdat:

B) Meer stageplaatsen voor kwetsbare jongeren, want:

C) Meer werkplekken voor invalide mensen, omdat:

Bijlage 3 Speelgeld voor leerlingen

ProDemos

ProDemos

